

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

Suveränitet eller mänskliga rättigheter?

- En idéanalys om USA:s rättfärdigande av Operation Iraqi Freedom

Linnea Widerberg

Juni 2011

C-uppsats, kandidatnivå, 15 poäng
Statsvetenskap

Handledare: Björn Hammar
Examinator: Rolf Jonsson

Abstract

As human beings, we are all governed by our innate instinct that to kill another human being, or to just inflict pain on another, is to go against what makes us human. Still, it happens every day, far and near. Some of these killings happens in war-like situations, where atrocities against humanity occur. The international community has since the founding of UN in 1945, a duty to intervene where crimes against the human rights occur. This is a difficult task, because, in order to intervene and help those in need, the situation might postulate states violating states sovereignty. This is a problem.

Hence, the main aim of this study is to investigate how a state can justify intervening in a foreign country in the light of human rights and state sovereignty.

In order to do this, the theories of sovereignty, nature rights, human rights and intervention has been applied upon the empirical material of USA's invasion of Iraq, also named, Operation Iraqi Freedom. To execute the analysis, an idea centered analytical method was used. The two questions that guided this study lies both on an theoretical and empirical level. The previous question looked into how states can defend their actions when intervening on basis of the human rights, in a foreign state. The latter question investigates USA's reasoning and justification, in regards to sovereignty and human rights, prior to the invasion of Iraq in 2003.

The study showed that the human rights, as well as liberal values, such as, freedom and liberty were the prevailing arguments in America's reasoning.

The international community's agreement on international law and respecting the principle of self governance, has, in recent years, put a clear tension on the relation between sovereignty and humanitarian intervention.

This goes to show that in questions of sovereignty vs. human rights, the latter comes out on top in international law. At least in the case of USA's invasion of Iraq in 2003.

Though, the question on who has the right and when it is right to intervene is very much circumstantial, and so, the discussion ought to continue.

Keywords: sovereignty, nature rights, human rights, intervention, Iraq, USA, Operation Iraqi Freedom, White House

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 SYFTE.....	3
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR	4
2. Teoretiska perspektiv	5
2.1 SUVERÄNITET	5
2.1.1. Att rättfärdiga krig	7
2.2 NATURRÄTT	9
2.3 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER	12
2.3.1 Spänningen mellan suveränitet och naturrätt/mänskliga rättigheter	15
2.4 INTERVENTION	16
3. Metod och material	22
3.1 VAL AV METOD	22
3.2 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	23
3.3 EMPIRISKT MATERIAL	23
3.3.1 Insamling.....	24
3.3.2 Avgränsning.....	24
4. Analys	26
4.1 VAD SÄGER MAN OM SUVERÄNITET?.....	26
4.2 VAD SÄGER MAN OM NATURRÄTT OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER?	29
4.3 VAD SÄGER MAN OM INTERVENTION?	32
5. Resultat och diskussion	37
Källförteckning	39
TRYCKTA KÄLLOR	39
ELEKTRONISKA KÄLLOR	40
<i>American Presidency Project, The</i>	40
<i>FN</i>	40
<i>FN Stadga, kapitel 7</i>	40
<i>Vita Huset</i>	40

1. Inledning

Det finns en grundläggande värdering i alla kulturer, nämligen, den som förbjuder oss att döda. Ändå görs detta ständigt i världens konflikter, ofta används till och med bevarandet av de mänskliga rättigheterna som ett argument för själva krigshandlingen. Militära interventioner och mänskliga rättigheter är två begrepp som förekommer frekvent inom det statvetenskapliga fältet, och som ständigt är aktuella i vårt samhälle. Relationen dem emellan bär på en inneboende problematik som handlar om hur man har rätt att skydda sig själv när man kommer under hot. Vår världsordning bygger på det Westfaliska systemet vars princip är alla staters suveränitet och rätt till självbestämmande.

Samtidigt har världssamfundet på senare år kommit överens om att brott mot de mänskliga rättigheterna inte är att betrakta som acceptabelt. Eftersom dessa båda principer ibland tycks oförenliga uppstår det ett dilemma. Vilken princip kan sägas stå över den andre och på vilka grunder. Kan man försvara övergrepp av de mänskliga rättigheterna på kort sikt med argumentet att man vill bevara dem på lång sikt? Om en suverän stat känner sig hotad av en annan, med vilka medel har den då rätt att försvara sin egen frihet? Det jag vill undersöka i denna uppsats är relationen mellan att bruka våld för att försvara liv och rätten till att inte bli utsatt för angrepp.

När USA ville inleda Operation Iraqi Freedom, 2003, sökte man mandat hos FN för handlingen. FN gav inte sitt mandat, även om Irak var ett land som styrdes av en diktator och som inte visade någon nämnbar respekt för de mänskliga rättigheterna. Trots detta ansåg FN alltså inte att det fanns tillräckligt goda argument för att kränka Iraks suveränitet. USA och en rad andra länder, däribland Storbritannien, valde att genomföra operationen ändå. Den konflikt som uppstod i världssamfundet till följd av detta är ett exempel på hur svår frågan gällande om, när och hur intervention kan ske i förhållande till mänskliga rättigheter är.

1.1 Bakgrund

Den 11 september, 2001, blev USA måltavla för fyra terrorattacker. Plötsligt befann sig USA och President Bush mitt i ett krig. USA hade förvandlats till, som Bush beskrev det, ett slagfält (Text 15 och 22 Vita Huset). Bush-administrationen samlades omedelbart vid pumpen och skred till verket för att en gång för alla adressera och ta itu med det terrorhot som nu hade materialiserats.

Karin Aggestam beskriver hur president George W Bushs ökända tal i vilken han talar om ””ondskans axelmakter”” (Aggestam 2004:132) blev startskottet för USA:s nya preventiva internationella policy vad gäller nationell samt internationell säkerhet. Till en början hade USA en stark internationell uppbackning för att bekämpa terrorismen, men allteftersom drog stater tillbaka sina stöd som ett resultat av USA:s allt mer unilaterala attityd. Det vill säga, det internationella samfundet började ana Bushadministrationens planer, till att initiera en invasion av Irak på delvis lösa grunder enligt krigslagarna.

Kritiska röster uttryckte avsaknaden av goda grunder och rätta intentioner, eftersom man inte kunde påvisa kopplingar till internationella terrororganisationer, samt bevis på att Saddam Hussein satt på massförstörelsevapen. Aggestam påpekar även hur kravet på legitim auktoritet saknades, då FN:s säkerhetsråd inte hade givit sitt bifall i formen av en andra resolution i syfte att sanktionera krig. En del har till och med påstått att krigets dolda motiv var att få tillgång till Irakisk olja.

Det kan även uppfattas som att Bush använde FN:s initiativ som en deadline för sin egen sak och intresse, nämligen genom hot om invasion i det fall Saddam Hussein inte lydde under resolution 1441.

FN resolutionen 1441 ratificerades enhälligt av alla medlemmar i FN:s säkerhetsråd den 8 november, 2002. Den behandlar Iraks överträdelser mot en hel rad resolutioner vilka bland annat kräver att Irak ska nedrusta. Genom resolution 1441 drar FN en tydlig gräns i sanden – hit, men inte längre för Saddam Hussein (FN Säkerhetsråd resolution 1441).

Ja-sägarna till kriget ansåg däremot att USA agerade rättfärdigt i Irak eftersom Hussein var en hänsynslös och bestialisk diktator, av rang, vilken också utgjorde ett regionalt hot mot säkerheten då han helt ignorerat otaliga FN-resolutioner från säkerhetsrådet så långt tillbaka som 1991. Det fanns de som tyckte att USA:s beslut att agera mot Irak på grunder av FN resolution 1441 var rättfärdigt, problemet med det är att enkom FN kan agera och sanktionera handling. En stat kan inte ”tolka” resolutioner på egen hand och utifrån det skrida till verket. Bara FN kan legitimera detta (Aggestam 2004:132–133).

Även om den Amerikanska krigsföringen i Irak var begränsad till mest militära mål genom noggrann urskiljning för att minimera civil åverkan så fanns det, enligt Aggestam, en hel del att påpeka vad gällde rättvisa efter krig.

USA utarbetade en strategi i syfte att få det Irakiska motståndet att tappa modet till att föra krig, genom den så kallade ””shock and awe””-strategin. Man gjorde detta genom att precis bombardera strategiska militära mål.

Det fanns dock en baksida med denna strategi. Den krävde väldigt liten andel militär manskaper på marken, eftersom de fick massivt eldunderstöd ovanifrån. Detta i sig ledde till förödande resultat om man ställer det i relation till den intervenerande statens skyldighet att alltid se till ett positivt humanitärt utfall (Aggestam 2001:15). Krig får inte ske på bekostnad av den fred som alltid är målet (de Vitoria 1991:304–305).

De minimala marktrupperna var oförberedda på, när stridigheterna upphörde, den kraftansträngning som visade sig behövas för att ockupera och säkra urbana områden i syfte att etablera lag och ordning. Vilket i sin tur ledde till laglöshet och plundring, som riskerade att undergräva all den välvilja man initialt visade koalitionsmakten, då denna lyckades med att störta en förtryckande tyrann (Aggestam 2004:133–134).

Aggestam fortsätter, och lutar sig mot Byers resonemang om USA:s världsuppfattning. Han menar att USA:s motto ”antingen är ni med oss eller mot oss” går stick i stäv med en fundamental grundsats hos suveränitetsprincipen, närmare bestämt, rättigheten att inte involvera sig. Byers anser att USA:s polariserande retorik har gjort att de har utmålat sig själva till det internationella samfundets skiljedomare för vad som är – universalt – rätt och fel (Aggestam 2001:17). Detta är problematiskt, eftersom andra stater, i teorin, kan utföra samma handlingar och peka på USA som ett prejudikat för att rättfärdiga sina gränsöverskridanden och eventuella krigshandlingar, vilket kan vara en farlig väg att slå in på för det internationella samfundets säkerhets skull.

1.2 Syfte

Suveränitetsprincipen är den allrådande principen för det internationella politiska systemet. Ingen stat har rätt att kränka en annan stats territoriella gränser. Dock, har det på senare år skett en förskjutning av detta begrepp, till fördel för de mänskliga rättigheterna. Många gånger överordnas de mänskliga rättigheterna suveränitetsprincipen, och således har överträdelser skett (Brown 2002:115).

Mot bakgrund av ovan blir syftet med denna uppsats att undersöka och beskriva om interventioner kan genomföras och hur de kan rättfärdigas om man ställer dem mot suveränitetsprincipen och de mänskliga rättigheterna.

Detta kommer att göras genom att studera och tolka ett empiriskt material utifrån de nedan nämnda teoretiska ansatserna. Materialet har hämtats från förre amerikanske Presidenten George W Bush och dennes administrations offentliga uttalanden, vilka är publicerade av Vita Huset, rörande Operation Iraqi Freedom i Irak, 2003.

1.3 Frågeställningar

De teorier som kommer att vägleda mig genom undersökningen är suveränitet, naturrätt, mänskliga rättigheter och intervention, vilka även presenteras i teoriavsnittet . I förhållande till uppsatsens syfte blir därför den teoretiska frågeställningen:

Vilka skäl eller argument kan sägas rättfärdiga interventioner i förhållande till principerna om mänskliga rättigheter?

Genom att applicera de teoretiska ansatserna på det empiriska materialet i syfte att försöka utröna hur USA underbyggde sina resonemang kring en rättfärdigad invasion av Irak blir således den empiriska frågeställningen enligt följande:

Hur säger sig USA kunna rättfärdiga Operation Iraqi Freedom, 2003?

2. Teoretiska perspektiv

Huvudsyftet med denna undersökning behandlar hur en intervention kan genomföras, och hur den kan rättfärdigas mot teorin om de mänskliga rättigheterna. Eftersom interventioner alltid sker med kränkningar av staters självstyre och territorialgränser som resultat, är det således av vikt för den här uppsatsen att undersöka de nedan redovisade begreppen. De är indelade i kapitel, utifrån teoribegreppen. För att förtydliga - naturrättsperspektivet är den ideologiska grunden för de mänskliga rättigheterna, så trots likheter dessa emellan, har de här ändå presenterats separat för att förtälja den historiska bakgrunden. För att senare, i den analytiska delen av uppsatsen, förenas under en rubrik.

2.1 Suveränitet

1648 skrevs fredsfördragen i Westfalen under, vilket också blev slutet på det trettioåriga kriget. Denna händelse innebar också att vad som skulle komma att kallas för det Westfaliska systemet såg dagens ljus för första gången. I det westfaliska systemet grundar sig, som Brown beskriver, suveränitetsbegreppet på två idéer. Den om att härskaren är suverän, det vill säga självstyrande. Samt att detta innebär att härskaren inte ska acceptera externa överordnade eller interna jämlikar (Brown 2002:22 och 26).

Begreppet suveränitet och dess principer uppstod alltså i 1600-talets Europa. Men det var bland annat Jean Bodin och Thomas Hobbes som lade grunderna för vad som skulle bli bilden av varje stats rätt till suveränitet och självbestämmande. Begreppet inbegriper absolut och obegränsad makt. Dock, har det visat sig att det är svårt att exakt beskriva vad begreppets delar, till exempel, absolut makt, står för.

Michael Heywood presenterar två betydelser. Den ena är suverän juridisk auktoritet, och den andra, obestridlig politisk makt. Kort sagt betyder det, politisk och juridisk suveränitet. Utöver detta beskriver Heywood hur man även har använt begreppet suveränitet på två väldigt kontrasterande vis, närmare bestämt, extern och intern suveränitet. Den förre står för statens roll på den internationella arenan, och huruvida en stat verkligen kan vara helt autonom - det är också den här beskrivningen som kommer att ligga till grund för det teoretiska begreppet suveränitet i undersökningen. Den senare står för och behandlar spridningen av den interna makten i staten, samt, diskussioner om maktens position i det politiska systemet och hur behovet ser ut för suverän makt (Heywood 2004:90).

Heywood fortsätter genom att lyfta fram Bodins resonemang kring den suveränes rätt att styra och stifta lagar, dessutom säger densamme att undersåtarna också ska lyda blint. Dock, menade inte Bodin (enligt Heywood) att förespråka ett despotiskt styre. Snarare var den suveräne skyldig att lyda under den högsta av lagar, nämligen den av Gud skapade naturrätten. När Bodin beskriver suveränitet i ordalag av auktoritet, använder sig Thomas Hobbes av ordet makt för att benämna densamma. Hobbes menar att den suveräne ska besitta ensamrätten på den tvingande makten över folket. Detta baseras på idéer som kan spåras tillbaka till Augustinus, nämligen, idén om mänsklighetens fördärvade moral, därvidlag räddas staten och folket ifrån sig själva eftersom den suveräne är tänkt att bara ha det egna territoriets bästa för sina ögon (Heywood 2001:90–91).

Thomas Hobbes beskriver den suveränes ansvar på följande sätt:

”Ty genom det bemyndigande han fått av varje enskild individ i staten har så mycket makt och styrka ställts till hans förfogande att han genom den skräck detta injagar blir i stånd inrikta allas deras viljor på freden i hemlandet och ömsesidigt bistånd mot fienderna i främmande land. Han konstituerar statens väsen /.../ vars handlingar var och en i en stor människomassa genom ömsesidigt fördrag bemyndigat, i syfte att han skall använda alla deras styrka och resurser såsom han finner ändamålsenligt för deras fred och gemensamma ansvar” (Hobbes 2004:160).

Med andra ord har folket givit sitt bemyndigande eller fullmakt till det suveräna statsöverhuvudet i god tro, att se till deras intressen, samt att föra deras talan. Folket kan åtnjuta beskydd på bekostnad av en del av den personliga friheten. En stat är alltså född.

Dock, är inte suveränitetsprincipen utan kritik. Även om rätten till självstyre är den högsta av ideal och principer vad gäller den äldre versionen av den internationella politiska arenan, så tillhandahåller den exklusiva rättigheter till ledningen inom ett land att göra som den vill med sitt territorium och folk.

På senare tid har det visat sig att det är att visa på god ton att foga sig efter högre moraliska principer, eller, efter de så kallade mänskliga rättigheterna. På den internationella politiska arenan överordnas idag, allt som oftast, och vid konflikter, de mänskliga rättigheterna suveränitetsprincipen. De tidigare nämnda klassiska tänkarna argumenterade för staters absoluta självstyre, för att undvika anarki och kaos. Men det har visat sig att detta blev ett recept för just vad man ville undvika, det har givit upphov till väpnade konflikter. Idén om en intern och extern suveränitet håller, men den har idag tagit sig uttrycket av ett absolut

behov för ett suveränt internationellt samfund för att hålla rivaliserande stater i styr (Heywood 1991:96). Med andra ord har fokus skiftat från den lite förlegade synen av den egenmäktiga och suveräna staten, till individers rättigheter i en globaliserad värld.

Det finns som sagt en spänning mellan, å ena sidan, det Westfaliska politiska systemet i vilken alla stater har rätt till självbestämmande, och å andra sidan, de överordnade universala värdena, det vill säga, de mänskliga rättigheterna.

2.1.1. Att rättfärdiga krig

I den spänning som uppstår mellan å ena sidan alla staters suveränitet och å andra sidan försvaret för de mänskliga rättigheterna väcks frågan om det går att rättfärdiga ett krig. Karin Aggestam refererar till Nicholas Wheelers bok *Saving Strangers* i vilken han tydligt radat upp de principer, med anledning av de teorier i det internationella samhället för rättfärdiga krig, enligt följande: det ska finnas en rättfärdig orsak för ett ingripande; krigsföring sker i motsvarande grad till det angrepp som begåtts; sista utvägen är militärt våld; samt, en militär intervention ska sannolikt resultera i ett positivt humanitärt resultat (Aggestam 2004:15).

Aggestam lyfter fram Gareth Evans och Mohamed Sahnouns rapport *Responsibility to Protect*, vilken behandlar statlig suveränitet och intervention. I rapporten kommer man fram till att staten bär på det yttersta ansvaret att se till att sina medborgare inte behöver lida under humanitära katastrofer och/eller illdåd. Fallerar staten med detta faller ansvaret på det internationella samfundet att skydda medborgarna (Aggestam 2001:15).

Det finns undantag till regeln om det allmänna våldsförbudet, nämligen rätten till självförsvar (nödvärnsrätt vid väpnat angrepp), enligt FN-stadgan. Man ska alltså hellre fokusera på att beskydda, istället för att bestraffa. Problemet är att en del stater anser sig ha rätten att utföra preventiva militära attacker för att på så sätt se till självförsvarsrätten. Den av USA alltmer utnyttjade självförsvarsrätten har börjat, sedan den 11 september 2001, att ge skäl för en generell oro. USA har, många gånger, på senare år uppfattats som bestraffare snarare än beskyddare av stater som anses härbärgera terrorgrupper. Här lutar sig Aggestam mot Walzers antaganden om hur man ska behandla och förekomma fienders eventuella aggressionshandlingar (Aggestam 2001:16).

Walzer anser att det kan vara rättfärdigt att förekomma fienders aggressionshandlingar genom anticipatoriska krig, men bara under följande villkor: att det förekommer aktiva militära förberedelser av fienden; att fördröjning av attacken riskerar att

förvärra situationen, samt; det ska finnas en manifest intention att göra skada från fiendens sida.

Flertalet intellektuella och inlästa på området anser att denna form av självförsvar är ett bra alternativ till den traditionella bilden av självförsvar, eftersom diplomatiska dialoger med terrorceller idag inte är möjligt. Samtidigt bekymras man över den expanderade självförsvarsrättens påverkan för det internationella systemet.

Den säkerhetsdoktrin som USA lade fram 2002 och som ligger till grund för alla förväntade framtida hot för densamma har ett inneboende stort problem – man vet inte när och var deras fiender kommer att attackera.

Aggestam lyfter fram författarna Kegley och Raymond, vilka gör en åtskillnad av de båda begreppen ”preventiva” (preventive) och ”antecipatoriska” (pre-emptive) krig. Den förra bygger på misstankar om förväntade framtida hot, medan den senare bygger på direkta och tillförlitliga hot. För USA handlar det alltså inte om att sitta och vänta på en attack, utan man baserar sina förebyggande försvarshandlingar på sannolikheten att man kommer att attackeras, det handlar bara om, när, hur och vart.

Emellertid finns det en nackdel med dessa handlingar. Preventiva försvarshandlingar underminerar de internationella normer vilka redogör för hur och när stater skall använda militärt våld. Med andra ord har USA gått i bräsch för vad som kan komma att bli en i högre grad anarkisk och otryggare värld, eftersom man har avvikit från den traditionella bilden av självförsvar genom att välja attack före försvar. Detta går stick i stäv med teorier kring rättfärdiga krig, speciellt principen om att enkom agera med militärstyrka vid direkta hot och när de diplomatiska vägarna är uttömda (Aggestam 2001:17).

Vidare fortsätter Aggestam genom att belysa Robert Kagan och dennes tankegångar om USA:s mer realistiska inställning - i förhållande till Europas mer avvisande inställning vad gäller militära metoder - till världspolitiken, då den lyfter fram inslag av Hobbesiska toner, det vill säga, den överhängande risken för upprepade krig.

Således anser Kagan att internationella överenskommelser och folkrätt får stå i skuggan för de mer pålitliga verktygen: preventiva attacker; militär styrka; och; tvingande diplomati, vad gäller USA:s utrikespolitik (Aggestam 2001:18).

Francisco De Vitoria var utbildad teolog, men gav föreläsningar och författade texter inom en rad olika områden, speciellt rättsvetenskap. De Vitoria räknar upp flera tillåtna och otillåtna grunder på vilka man kan inleda och föra krig, de är enligt följande: man får inte inleda krig som baseras på olika trosuppfattningar; man får heller inte söka utöka sitt välde på basis av krig; man får inte inleda krig på grunden av egenintresse.

Det enda skälet – enligt de Vitoria – som kan ligga till grund för att driva krig står att finna i de fall skada har vållats initiativtagaren till kriget, samt skall det kommas ihåg i förening till föregående, varje skada vållad ligger inte till grund för att driva igång ett krig. Brott i mindre skala utförd av individer kan inte straffas genom att attackera dess territorium.

Rättfärdiga krig bygger helt på idén om allt för att försvara allmännyttan. Vidare, fortsätter de Vitoria att beskriva hur det också är tillåtet för en makthavare att göra allt i sin makt att skydda den egna säkerheten och freden från att bli anfallen. Det åligger också den som för kriget att göra allt för att skapa fred, eftersom meningen med krig är, just, fred.

Det är också tillåtet att föra krig på grunden att ta ersättning för de kostnader kriget för med sig (de Vitoria 1991:304–305).

Man är även ålagd att vara lyhörd inför motståndarens argument, och huruvida de kanske vill förhandla (de Vitoria 1991:307). Alla politiska ledare måste ovillkorligen syna alla grunder för ett rättfärdigt krig. Detta eftersom det allt som oftast blir kostsamma resultat. Därför skall inte krig förklaras på initiativ av några få individer, utan på mångas samstämmighet (de Vitoria 1991:308).

Vidare anser de Vitoria väldigt uttryckligt att det inte är tillåtet att döda oskyldiga individer som är en del av fiendens stat. Emellertid finns det ett undantag till regeln här, nämligen, man får döda oskyldiga om alla andra alternativ i ett rättfärdigt krig är uttömda. Det är även av största vikt att tillse att de eventuella fördelarna med krig inte försvinner i djupet av de vådliga påföljderna av krig (de Vitoria 1991:314–316).

de Vitoria fortsätter och förklarar att i de fall fienden har begått grymheter och åsamkat skada, och om fred och säkerhet inte kan åstadkommas, och om säkerheten inte kan säkras - vilket leder till en hotfull bild för den egna staten - har man juridiska rättigheter att besitta en stat, samt även att avlägsna ledaren för den samma, det vill säga, fienden (de Vitoria 1991:326).

2.2 Naturrätt

Samuel Pufendorf hävdar att den medvetna människan strävar på alla sätt efter att trygga sin existens, hon strävar efter det som är gott och det som gynnar henne, och skyr det som hon upplever som ont. Pufendorf beskriver människan som ett hjälplöst djur, utan assistens från en medmänniska klarar sig inte ett människobarn. Pufendorf menar att det mänskliga naturtillståndet är att vi är beroende av andra människor, och ur det beroendet springer våra naturliga rättigheter. Dessa rättigheter är på samma gång plikter. Med andra ord så talar

författaren om den gyllene regeln: behandla andra som du själv vill bli behandlad. Du har en plikt att behandla andra som de har en rätt att bli behandlade.

Pufendorf delar in naturrätten i tre olika delar, där den första handlar om hur människan ska bete sig mot Gud, den andra om hur man ska bete sig mot sig själv, och den tredje (den mellanmänskliga relationen), som behandlar hur man ska bete sig i förhållande till andra människor. I fallet när man talar om interventioner är det tredje alternativet det som är av intresse här (Pufendorf 1673/2001:66).

Pufendorf menar också att det finns plikter som gäller för alla. Den första är en så kallad absolut plikt, och den viktigaste, ”att ingen får skada någon”. Det är just denna plikt som gör oss till empatiska och tänkande mänskliga varelser (Pufendorf 1673/2001:85).

Den andra plikten tar upp människors likhet och vikten av att man ska behandla varandra som naturliga jämlikar (Pufendorf 1673/2001:91).

Den tredje plikten behandlar alla människors nytta för varandra. Vi ska skapa goda förutsättningar för en ömsesidig välvilja människor emellan, det räcker inte med att inte skada varandra (Pufendorf 1673/2001:94).

Sammanfattningsvis kan man säga att Pufendorfs syn på människan som ett godhjärtat djur är att inte se till hela sanningen. Människan föddes till ett naturtillstånd där hon slåss för det som är hennes och hon försvarar sig mot det som är hotfullt. Samtidigt som hon inte behöver underkasta sig någon annans makt, uppstår en annan hotbild, nämligen ett kaos. Om människan inte lever i ordnade och förnuftiga samhällen så kan hon inte leva under skydd av alla, hon blir utlämnad till fruktan, krig, barbari och okunnighet (Pufendorf 1673/2001:144–145).

Pufendorf nämner även att inskränkningar till naturrätten, som till exempel, orättfärdiga orsaker till krig. Ofta döljs orsakerna med hjälp av dimridåer, men de kan även vara alldeles uppenbara. I det förra fallet handlar det oftast om en rädsla för intilliggande staters makt eller rationella orsaker som kan gynna den egna statens nyttosaker. I det senare fallet handlar det oftast om ärelystnad och girighet, med andra ord, makt och rikedom.

Man bör inte heller förhastat sig och gripa till våld så fort man anser att en kränkning har skett, speciellt i fall där det kan råda oklarhet i rättsläget, eller om det är oklart om vad som har hänt. Först och främst bör det undersökas om det finns några möjligheter till fredliga lösningar på konflikten, till exempel, genom att få till stånd förhandling mellan parterna eller utse en opartisk sida som kan avgöra.

Vad gäller rättfärdiga orsaker till att föra krig anser Pufendorf att: man får skydda sig mot orättfärdiga angrepp utifrån; när vi gör anspråk på sådant som andra är skyldiga oss och

motparten vägrar; eller om någon oförrätt har skett och man söker gottgörelse, samt garantier för en framtida säkerhet. Det första är det tal om försvarskrig, i fallet med de två senare talar man om anfallskrig (Pufendorf 1673/2001:194).

Jean-Jacques Rousseau intar en liknande linje som Pufendorf. Rousseau menar att människan är en fridfull skapelse, som hellre flyr än fäktar. Det är inte förrän människan träder in i ett, på konstgjord väg skapat, samhälle eller en stat, som han nödgas underkasta sig en stats förehavanden såsom ära, intressen och vedergällning. Det är i detta tillstånd då han blir en medborgare, som han också blir en soldat.

Rousseau menar också att det är människans medfödda förnuft som styr. Det är förnuftet som säger att han eller hon inte kan döda en medmänniska på bekostnad av sin egen säkerhet. Således menar Rousseau att krig är en företeelse som sker inom ramarna för en stat. Att det bara är då stora och utdragna konflikter sker. På individuell nivå kan en konflikt vara över på en dag i form av en utmaning eller en duell. Han ställer sig även frågan om en kung verkligen kan vara separat från den stat han styr över. Det vill säga, de konflikter en kung initierar på personliga grunder, är de att uppfatta som något annat än de konflikter hans stat är involverad i (Brown Nardin Rengger 2002:417–18).

Hugo Grotius var en av grundarna till vad vi idag benämner folkrätt. Denna tradition springer ur naturrätten. Grotius menar att naturrätten, som en moralisk kompass och regelbok, kan inte grunda sig på ett enskilt och historiskt system. Han avfärdar således både heliga skrifter och civilrätt som underlag för ovan. Detta eftersom det exkluderar och inkluderar folk som inte kan tillskrivas den historia eller enskilda kulturer som kanske förespråkas. Ett exempel på detta är den kristna läran som förespråkar hur man kan leva ett mer kristet liv, vilket i sig inte kan sägas bygga grunden för en universell, och för alla folk, moralisk princip – av uppenbara skäl.

Grotius menar att en generell naturrätt kan bara grundas på moraliska giltiga antaganden hämtade från de principer som är allmänrådande för människan i naturtillståndet. Enligt Grotius är självbevarelsedriften allomfattande för alla människor, oavsett bakgrund och historia. Denna drift är en inneboende mekanism i den mänskliga naturen. När vi väl har konstaterat denna drift som en rätt till självförsvar, finns det också underförstått ännu en grund för självhävdelse som är tätt sammanflätad med det egna försvaret, nämligen, rätten till ägandeskap. Sammanfattningsvis anser Grotius att människan har en universell rätt att skydda sig mot hot, samt rätten till att skaffa sig saker som kan vara av nytta för henne. Naturrätt kan här uppfattas som ”naturliga rättigheter”, samt, som en samling moraliska

principer som vilar på idén om självbevaringsdrivna individers samexistens (Brown Nardin Rengger 2001:313–15).

2.3 Mänskliga rättigheter

Principerna kring de mänskliga rättigheterna springer ur teorierna om naturrätten. Som tidigare nämnts bygger det Westfaliska systemet på ett system av suveräna stater och dess okränkbara rättigheter, men denna uppfattning har med tiden skiftat till att man numera argumenterar för individens rättigheter och dennes plats på den internationella arenan.

Traditionellt ansåg man att genom att ge individen egna juridiska rättigheter – annan än den talan som via individens nationella stat kan föras – var att underminera den suveräna staten. 1945 kom detta att ändras, i och med att FN bildades. Idag finns det omfattande regelsystem för de mänskliga rättigheterna, som bygger på internationella överenskommelser och avtal, vilka backas upp av internationella regeringsorganisationer och NGO:s (Brown 2002:115).

Denna universala rättighet bygger på alla individers rätt på grunden att de är just mänskliga, och att individen (till skillnad mot tidigare) i förlängningen kan genomdriva denna rätt mot den egna staten. Individen har sociala och ekonomiska rättigheter, såväl som civila och politiska rättigheter. Rättigheterna begränsas inte bara till individen - folk och grupper anses också ha samma rättigheter.

Brown beskriver att det finns två system av rättigheter, en juridisk, kontraktsteoretisk och en moralisk universell. Dessa skiljer sig mycket åt, den första bygger på individens rättigheter som hon kan åtnjuta genom att tillhöra en stat, baksidan med detta system är att det bara gäller i stater som har ett starkt rättssäkert system. Denna begränsning finns inte i det naturrättsliga systemet, men liksom det kontraktsteoretiska systemet finns här också inneboende problem. Eftersom det naturrättsliga systemet inte är förbundet med något samhälleligt system, är det inte heller förbundet med någon upprätthållande mekanism (Brown 2002:118).

För John Rawls ingår de mänskliga rättigheterna i en rättighetsklass med en särskild funktion, i vad han kallar det förnuftiga folkens rätt. De gör det svårare att finna skäl för att rättfärdiga krig och krigsföring, dessutom begränsar de även regeringars inre självstyre. Rawls menar att sedan det andra världskriget har det skett förändringar i suveränitetsbefogenheterna. En regering kan inte längre använda krig som ett medel för sin politik, det är endast berättigat som självförsvar, eller i extrema fall, i form av intervention

för att värna om de mänskliga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna är inte att uppfatta eller värdera som konstitutionella rättigheter, och inte heller för den delen som, liberala, demokratiska medborgerliga rättigheter, säger Rawls.

De mänskliga rättigheterna står för ett oundvikligt krav på anständighet i var stats inhemska sociala och politiska institutioner. På så sätt sätter de mänskliga rättigheterna gränser för vilka inrikeslagar som är sanktionerade i stater som respekteras i rättvisa folksamfund.

Rawls räknar upp de mänskliga rättigheternas tre funktioner. Den första, för att ett samhälls politiska institutioner och rättsordning ska vara anständiga är det ett nödvändigt villkor att de mänskliga rättigheterna uppfylls.

För det andra, diplomatiska och ekonomiska sanktioner, eller i kritiska fall militära ingripanden, det vill säga tvingande interventioner från främmande makt kan undvikas och uteslutas om de mänskliga rättigheterna uppfylls.

För det tredje, så sätter de mänskliga rättigheterna en gräns för pluralismen bland folken (Rawls 2001:96).

Vad gäller mänskliga rättigheter i laglösa stater anser Rawls att oavsett vilket statsskick det än talas om så kommer ingen undan den moraliska kraft rättigheterna bär. De är bindande för alla samhällen och folk, inklusive laglösa stater. Om en laglös stat ej efterlever de mänskliga rättigheterna ska den fördömas och göras till föremål för kraftiga sanktioner, till och med, interventioner.

Rawls menar vidare att ingen individ i en liberal konstitutionell demokratisk regim, eller som Rawls kallar det, medlemmar i ett anständigt, hierarkiskt samhälle, kan tolerera laglösa stater. Eftersom dessa laglösa stater är farliga och aggressiva blir alla folk tryggare och kan leva i högre säkerhet även om man tvingar dem till förändring (Rawls 2001:97-98).

Charles R Beitz definitioner om de mänskliga rättigheterna liknar de av John Rawls ovan beskrivna "förnuftiga folkens rätt" (Beitz 2009:96). Dock, lyfter Beitz, å andra sidan, fram en kritik av de tätt sammanflätade begreppen intervention och mänskliga rättigheter. Den gängse uppfattningen om det internationella samfundets ansvar att ingripa i en stat vars ledare begår övergrepp mot sitt eget folk är inte så svartvit som till exempel John Rawls och Michael Walzer gör anspråk på.

Beitz hävdar att det finns en rimlighet i att vara skeptisk till doktrinen om de mänskliga rättigheterna. För att det ska uppfattas som en rättighet måste det också finnas en permanent aktör vilken har mandat att genomdriva dem. Beitz räknar upp några inneboende problem i konceptet mänskliga rättigheter. För det första, för att genomdriva rättigheter behövs sociala

underlag, det kanske inte finns nog med resurser som krävs för att genomdriva rättigheter, samt; för det andra, för att en rättighet ska genomdrivas krävs det kulturella och institutionella förutsättningar.

Beitz menar att när man talar om mänskliga rättigheter, får man heller inte glömma att de ska vara praktiskt genomförbara, annars är det svårt att tala om en rättighet per definition. Beitz påståenden kan tyckas kontroversiella när man ställer de mot den gängse normativa uppfattningen om varje människas sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter, på basis att de är just människor.

Sammanfattningsvis menar författaren att i verkligheten har mänskligheten för få gemensamma nämnare för att tillskrivas samma regler och värderingar. Mänskliga beteenden är så varierade på grund av sociala och historiska omständigheter att det blir svårt att bygga ett gemensamt koherent fundament för rättigheter, förutom den om de mest elementära förbuden mot tortyr, mord och svår materiell avsaknad. Beitz tillägger att skepticismen inte är riktad mot de mänskliga rättigheterna som idé, men snarare mot den doktrin som ligger till grund för de internationella mänskliga rättigheterna. Det finns en risk vid internationella interventioner, grundade på brott mot mänskliga rättigheter, att man intervenerar på grunder och värden som inte delas av de båda länderna (Beitz 2009:3-5).

Detta för resonemanget vidare till rättigheternas vara eller icke varande. Hade det inte varit för stormakterna och deras insatser efter andra världskriget, att föra stater inför rätta vilka begått brott mot mänskligheten, hade kanske inte heller en deklarerat av rättigheter existerat idag.

Dock, finns det en annan sida av samma mynt, enligt Beitz, nämligen den om mäktiga aktörer på den internationella arenan och deras rättfärdigande av interventioner på grunder av rättigheternas beskydd. Starka stater har sällan varit offer för politiska eller militära interventioner. Ett bra exempel på det är den svarta befolkningens marginalisering i USA innan medborgarrättsrörelsens tillkomst. Beitz anser också att även i de fall mäktiga aktörer hävdar att de har involverat sig med att beskydda de mänskliga rättigheterna, har de allt som oftast drivit beskydd i regioner där det funnits strategiska intressen.

Med andra ord, anser Beitz, syftar dessa rättigheter till en mer dominant inställning före ett befriande instrument (Beitz 2009:6).

2.3.1 Spänningen mellan suveränitet och naturrätt/mänskliga rättigheter

Eftersom det ännu inte finns en övergripande internationell rättsskipning att tala om, agerar stater på den internationella politiska arenan många gånger utifrån ett offensivt perspektiv.

Walzer talar om politiska stater och dess rättigheter. Politisk suveränitet och territoriell integritet är avhängiga statbegreppet, men det har sitt ursprung i individers rättigheter. En stats frihet och makt bygger på idén om de rättigheter - liksom den ovan nämnda naturrätten - och plikter som människor inom en stat har skapat. Walzer menar att i det fall en stat kommer under attack, sker också en attack på dess invånare. Detta är problematiskt eftersom befolkningen i de flesta fall inte har bidragit till situationen, vilken kan kräva en intervention.

Walzer hävdar att om så är fallet (att en regim begår övergrepp mot sitt eget folk) är tvång genom aggression en laglig och legitim handling. En stats rättigheter springer ur folkets samtycke. Det bygger på delade erfarenheter - genom tid - vilken skapar en samhörighet inom staten, Walzer likställer detta med kontraktssidén. I det fall ett folk inte har fått möjligheten att få välja styrelseformen vilken också formar deras liv, anser Walzer att tvång från utomliggande krafter är befogat.

Å andra sidan, fortsätter författaren att hävda, om det inte förekommer en nationell samhörighet att tala om, eller om en stat inte beskyddar sitt folk, i det fall en samhörighet existerar, har man heller inget moraliskt rättfärdigande att driva ett försvarskrig (Walzer 1977:53–54).

De Vitoria ansåg att teologin var ”vetenskapens moder”, och ur den var rättsvetenskapen sprungen. Han menade att denna vetenskap var styrd – som allt annat i världen – av naturrätten (de Vitoria 1991: xiii). Denna teoretiker, liksom Samuel Pufendorf, hade – typisk för tiden – en mer religiös infallsvinkel. Men det förtar inte budskapet i vad han hade att säga om suveränitet och rättfärdiga krig. Som i fallet med den spanska kronans erövring av den nya världen, det vill säga, Amerika.

Eftersom de Vitorias läror springer ur naturrätten kan man fortfarande på ett adekvat vis applicera dessa på moderna företeelser, då idén om alla människors lika värde för alltid är - enligt detta sätt att tänka - grundläggande universella konstanter i världssamfundet.

De Vitoria anser att i de fall det kan finnas skäligen tvivel över en kommande eller pågående handling, är man ålagd att utreda varje frågetecken för att vara helt säker på att dessa handlingar är lagligt styrkta. Man gör detta genom att söka råd och få åtaganden sanktionerade hos, vad de Vitoria benämner, auktoriserade kunniga och kloka källor.

Dessa är individer som praktiserar juridik, eller i det här fallet, rättskunskap baserat på den allomfattande naturrätten. De Vitoria sammanfattar hur man ska gå tillväga genom att hävda skyldigheten att rådfråga auktoriserade källor. Ges rådet att den eventuella handlingen är olaglig skall den respekteras, och de som inte lyder under densamma har ingen rätt, samt, det finns heller ingen ursäkt för att söka försvar via rättslig väg. Får man svaret att handlingen är laglig har man gått helt rätt tillväga, även om det visar sig att aktionen var olaglig.

De Vitoria visar här vikten av att inte agera på egen hand, utan att alltid söka stöd för sina handlingar och att lyda råden oavsett, för folkets skull, det vill säga, res publica (de Vitoria 1991:235–237).

De Vitoria fortsätter och lutar sig mot Thomas av Aquinos argument för de skillnader - såsom kulturella eller religiösa - vilka kan råda mellan folk. Utesluter och eliminerar inte den allomfattande naturrätten som alla har rätt till att kunna åtnjuta. Detta eftersom all besittning eller suveränitet (oavsett land) härstammar från naturrätten. Det vi idag benämner de mänskliga rättigheterna (de Vitoria 1991:244).

2.4 Intervention

Teoribildningen kring detta begrepp går ofta hand i hand med suveränitetsbegreppet, eftersom interventioner utmanar och sker på bekostnad av det internationellt överenskomna Westfaliska systemet, det vill säga, varje stats rätt till självbestämmande.

Michael Walzer menar att ingen stat kan föra krig för att sedan försvara sitt agerande. Men i vissa fall kan det vara rättfärdigat att interвенера trots att det kan innebära att man kränker ett lands territoriala integritet och dess politiska oberoende. Dock, menar Walzer att det alltid måste rättfärdigas. I det fall en utomstående politisk ledare söker få till stånd förändringar inom ett främmande lands gränser, faller bevisbördan hårt på densamme. Speciellt eftersom man allt som oftast använder sig av beväpnad styrka, men även, eftersom medborgare i en suverän stat har rättigheter som innebär att om de ska komma under styre från någon så ska det komma från en kraft inom den egna staten (Walzer 2006:86).

Walzer fortsätter vidare genom att titta på hur John Stuart Mills resonerar kring intervention. Det är nämligen viktigt att hålla i åtanke att stater ska ses som fria, självbestämmande enheter, oavsett om dess interna mekanismer såsom politiska institutioner är fria eller inte. En stat är helt berövad denna uppfattning om dess politiska institutioner blir upprättade av en utomstående och främmande makt, och således berövad på sitt självbestämmande.

Det är av största vikt att medborgare i en självbestämmande, politisk enhet har funnit sin frihet på egen väg, precis på samma sätt som individen måste ta tillvara på sin egen förmåga. På detta sätt skiljer Mills på självbestämmande och politisk frihet, för den politiska friheten är avhängig individens förmåga som en främmande makt inte kan skapa (utom, kanske om den främmande makten uppmanar och inspirerar till en självbestämmande politik) (Walzer 2006:87).

Mills menar att allt som oftast fallerar intervention när den ska åstadkomma frihet på den enkla grunden att inhemsk frihet i ett politiskt system bara kan skapas genom dess medborgare, och inte av en främmande makt (Walzer 2006:88).

Walzer fortsätter och lyfter fram stater som i krig har blivit besegrade och vars styre och militär har kollapsat, som till exempel Tyskland efter andra världskriget. En sådan händelse banar väg för en radikal restaurering, eller om du vill, revolution inom den inhemska staten. Tysklands kollaps efter andra världskriget är ett bra exempel på skäl att inte intervensera på grund av revolution, eftersom det kan vara en bra övning för dess folk att utöva självbestämmande.

Trots att de juridiska omständigheterna för en stats suveränitet är tydlig, det vill säga dess frihet och dess oberoende gentemot andra stater, så är det aldrig med samma tydlighet man kan bygga argument för att intervensera, anser Walzer.

Överenskommelsen att varje stat är suverän är den enda vägen för att skapa en arena där det högsta målet är frihet. Det är på denna arena som vi ser till att respekten för individuell integritet efterlevs, på samma sätt ska gränser skyddas, samt att rättigheter inte kränks (Walzer 2006:89).

Som tidigare nämndes är det svårt att definiera när en stat inte längre är självbestämmande och när den är kvalificerad för intervention, och det finns tre undantag till regeln enligt Walzer, de är enligt följande. För det första, när det finns två eller flera politiska läger inom en stats gränser, där en av dessa läger är engagerad i en storskalig militär aktion för en självständighet, det vill säga, en utbrytning, eller med andra ord en ”nationell frigörelse”.

För det andra, när territorialgränser redan har blivit kränkt av en främmande makts armé, även om en inhemsk aktör genom inbördeskrig har möjliggjort kränkningen av territorialgränsen, så kallad, konstraintervention.

För det tredje, när det inom en stats territorialgräns sker brott mot mänskliga rättigheter så till den milda grad att resonemang kring begrepp som självbestämmelse och

samhälle verkar irrelevant och cyniskt, så kan det vara tal om massaker och slaveri mot den egna befolkningen.

Dessa tre argument för intervention banar en väg för rättfärdiga krig som inte syftar till självförsvar. Det viktigaste som gäller när vi talar om intervention är respekten för statens territorialgräns och respekten för dess självbestämmande, således rättfärdigas alltid intervention som ett undantag till regeln, bara när så krävs vid extrema och nödvändiga omständigheter, och i enskilda fall.

Alltför ofta sker interventioner ”för statens skull” som inte har något med självbestämmande att göra, vilket har lett till en misstro när anspråk görs i syfte att värna om främmande staters självständighet. Därav den tidigare nämnda bevisbördan som ska väga tungt för den som beslutar att intervensera (Walzer 2006:90–91).

När Walzer fokuserar mycket på den teoretiska idealbilden om staters okränkbara territorialgränser, fokuserar John Rawls på att tala om och beskriva folkens rätt. Han delar in vår värld i två kategorier som han benämner, den *ideala teorin*, där det råder en liberal rättvisepuffattning med anständiga och välordnade folk. Och den *icke-ideala teorin* i vilken det råder oordning och där det oftast sker övergrepp av en eller annan sort på den egna befolkningen.

Rawls målar upp denna bild om en idealvärld där det råder ordning och där folken lever i samförstånd, samt i enlighet med folkens rätt. Detta ideal torde vara målet för alla folk, oavsett samhällsstruktur. Det långsiktiga målet är hur man ska finna effektiva handlingsvägar för politiska strategier som lägger grunden för ett ordnat samhälle (Rawls 2001:107). Det handlar om hur man finner övergångsställen för laglösa stater att bli samhällen som accepterar och följer folkens rätt.

Rawls delar in den icke-ideala teorin i två kategorier, nämligen laglösa stater och tyngda samhällen. I laglösa stater finns det ingen hörsamhet, vilket innebär att vissa regimer vägrar lyssna till och följa det förnuftiga folkets rätt, dessa stater anser att man kan föra krig i syfte att främja regimens rationella - och oförnuftiga – intressen.

Den andra kategorin, tyngda samhällen, kan lida av ofördelaktiga förutsättningar vad gäller dess ekonomiska, historiska och sociala situation, vilket kan försvåra ett upprättande av en anständig och liberal regim.

Utifrån detta bygger Rawls sina argument för rättfärdiga och orättfärdiga krig. Välordnade folk har rätt att föra krig i självförsvar, dock inte, som ovan nämnt, i syfte att gynna statens rationella intressen. Välordnade folk startar heller inte krig mot varandra, de går enkom ut i krig när de förnuftigt anser att deras säkerhet är under hot av en laglös stats

expansionistiska politik (Rawls 2001:108). Varje stat och samhälle som håller sig på avstånd från aggression och högaktar de mänskliga rättigheterna har rätt till självförsvar (Rawls 2001:110).

Rawls ställer frågan om det någonsin är legitimt att ingripa i laglösa och svaga stater på grund av kränkning av de mänskliga rättigheterna, trots att de kanske inte utgör ett hot mot andra stater.

Det mesta talar för att man ska ingripa och intervensera med hjälp av våld när förbrytelser sker mot de mänskliga rättigheterna och när staten i fråga inte svarar på sanktioner. Men man måste skilja på hur man går tillväga med primitiva och avancerade stater. Dock, menar Rawls, att primitiva och isolerade stater som inte har någon slags förbindelse med anständiga och liberala stater är problematiska att påverka.

I de utvecklade staterna, som har en samhällsstruktur i vilken man söker olika samarbetsformer såsom handel med anständiga och liberala stater, finns en helt annan utgångspunkt. Ett avancerat samhälle som bryter mot mänskliga rättigheter och som söker vägar till att stärka sitt samhälle genom handel har för mycket att förlora genom att få på sig sanktioner. För att delta i ett internationellt socialt samarbetsystem är det inte möjligt att samtidigt kränka de mänskliga rättigheterna. Genom att samarbeta med liberala stater kan de tvivelaktiga staterna bli influerade till att så småningom bli omvända och börja efterleva de välordnade och anständiga staternas värderingar om folkens rätt. På så sätt kan man tvinga fram de tvivelaktiga staterna till insikten om att respektera de mänskliga rättigheterna (Rawls 2001:112).

När väl ett angrepp har skett och ett rättfärdigt krig är en verklighet så finns det begränsningar för krigsföringen, Rawls räknar upp sex principer att komma ihåg.

Den första principen tar upp målet med ett rättfärdigt krig, nämligen att det ska leda till en varaktig fred mellan folken.

Den andra principen behandlar, som tidigare nämnts, att välordnade folk inte krigar mot varandra.

Den tredje principen tar upp vikten av att skilja på den laglösa statens ledare och dess ämbetsmän, den militära styrkan och den civila befolkningen. Krigsföringen ska i minsta mån drabba civilbefolkningen då dessa inte förorsakat kriget, de ansvariga är ledarna och ämbetsmännen.

Den fjärde principen behandlar den intervenerande statens respekt för fiendens mänskliga rättigheter, de har rätt till dessa, precis som alla folk.

Den femte principen tar upp de transparenta tankarna hos det välordnade folket under krigets gång, det ska nämligen framgå vilken slags fred som eftersträvas.

Den sjätte och sista principen behandlar praktiska resonemang kring mål och medel. Detta resonemang måste ha en mindre framträdande roll när man ska bedöma hur lämplig ett tillvägagångssätt är, dessutom anknyter den här principen till de fem första principerna (Rawls 2001:113–115).

Precis som Walzer lutar sig Chris Brown mot John Stuart Mill och dennes resonemang kring självbestämmande. Brown utgår från resonemanget kring en stats självbestämmande, men presenterar fler inneboende problem med detta begrepp än vad Walzer gör.

Kan man anta att vilken gruppering av människosläktet som helst ska ha rätt till självbestämmande? Underförstått förutsätter självbestämmande rätten till ett specifikt territorium. Hur gör man om två grupperingar säger sig ha rätten till och gör anspråk på samma territorium? Även här appliceras samma argumentation som Rawls för kring avancerade och primitiva grupperingar, nämligen, att inte vilken grupp som helst har rätt till självbestämmande, bara de progressiva har rätten, vilket utesluter de barbariska och primitiva grupperna (Brown 2002:78).

Brown menar att självbestämmande är en klar och tydlig norm för den nutida internationella ordningen, vidare beskriver Brown att ett av statens många rättfärdiganden är att suveräniteten ska spegla folkets vilja. Så har det inte alltid varit. I det Westfaliska systemet förutsätter suveränitet icke-intervention, det vill säga, man har ingen rätt att intervensera i en suverän stats angelägenheter. Detta har juridiskt stöd i FN:s stadga, artikel 2(4), i vilken man kan läsa om staters förbud mot utövning av makt mot andra stater, med undantag för självförsvar, och i säkerhetsrådets artikel 2(7), vilken styrker att en stats inhemska rättsskipning ska aktas.

Även om det ska råda en ömsesidig respekt stater emellan så är det oundvikligt att stater ändå försöker påverka varandra, ibland i form av negativa eller positiva sanktioner, eller populärt, med piska eller morot. Brown reser frågan för vart gränsen för påverkan och intervention går (Brown 2002:79). En möjlig distinktion är att intervention sker enkom om beslutandemakten har tagits ifrån den intervenerade staten genom fysisk styrka (Brown 2002:80).

Vidare beskriver Brown humanitär intervention. Den traditionella bilden av den Westfaliska normen om en stats suveränitet och icke-intervention har fått givit vika för den nutida normen om intervention på basis av humanitära skäl (Brown 2002:135). Innebörden av begreppet

mänsklig har skiftat genom århundradena. Det har gått ifrån västerländska aktioner att rädda kristna grupperingar från icke-kristna, till dagens tolkning av *mänsklig* att universellt innefatta alla sorters etniska grupper (Brown 2002:138).

Uppenbarligen så finns det inget enkelt och enhälligt svar på frågan om intervention, det vittnar dessa teoretiker om. Ett exempel på det är när kränkningar av territorialgränser sker så går vi emot suveränitetsprincipen, vilket i förlängningen kan utgöra ett hot mot det demokratin står för, nämligen, folks fri- och rättigheter. Detta trots att en intervention kanske genomförs för att tillse att en annan av demokratins värdegrunder efterlevs, nämligen, om brott mot de mänskliga rättigheterna sker.

3. Metod och material

3.1 Val av metod

Denna undersökning utgår från metodkategorin kvalitativ textanalys. Jag har valt kvalitativ textanalys framför den kvantitativa, eftersom syftet är att komma in under, och att intensivt studera, de empiriska texterna för att på så sätt kunna utröna vad som har legat till grund för en rättfärdigad amerikansk invasion i Irak.

För att nå fram till en helhet i vad det empiriska materialet säger, är också summan av delarna - det vill säga de fyra teoretiska ansatserna tillsammans, den bidragande orsaken till varför denna metod har valts (Esaiasson Gilljam Oscarsson Wängnerud 2007:237).

För den här undersökningen har jag valt idéanalys som specifikt analysverktyg. I Ludvig Beckmans bok *Grundbok i idéanalys* (2005) står det att läsa att människors sympatier och övertygelser är formade av politiska idéer, och detta är av stor vikt för utvecklingen av samhällen. Därför är det också viktigt att kritiskt granska de politiska budskap som omger oss. Idéanalysen kan beskrivas som en metod där man på ett systematiskt sätt kan studera politiska texter och uttalanden, således tar sig denna form av metod som ett gott verktyg för att analysera det empiriska materialet (Beckman 2005:9).

Idéanalysen kan även ha olika syften: att förklara; ta ställning till; eller beskriva. Avsikten för denna uppsats är att beskriva och tolka det politiska budskapet i President Bushs tal. (Beckman 2005:14).

Det är inte utan att idéanalysen har kommit under kritik. Vetenskaplig forskning har som främsta mål att förklara företeelser. Ur det perspektivet kan en beskrivande ambition framstå som inadekvat. Men, även om en beskrivande undersökning inte förklarar *varför* något är som det är, betyder det inte att en beskrivande undersökning inte kan förklara *vad* något är (Beckman 2005:48).

Det denna beskrivande idéanalytiska uppsats kan bidra med på ett vetenskapligt sätt är att återge och kanske tillföra något nytt, genom ”att med en viss systematik sortera materialet på ett sätt som inte omedelbart eller konkret går att utläsa i materialet självt” (Beckman 2005:49).

Följaktligen kan analysen komma fram till, ur ett bredare perspektiv, vad det är President Bush säger sig ha för planer för Irak.

3.2 Tillvägagångssätt

De 48 texter som har utgjort det empiriska materialet har inte analyserats var för sig. Jag har närmat mig texterna i formen av en enhet, eller helhet, som beskrivs under föregående rubrik.

Eftersom jag ville se vad de tillsammans säger om de fyra teoretiska ansatserna, har jag inte jämfört dem med varandra. Jag har inte intresserat mig för att se hur President Bushs politiska retorik och idéer har förändrats över tid - det hade resulterat i missvisande slutsatser - utan jag ville se hur han argumenterade för en invasion tiden innan den amerikanska invasionen i Irak. Genom att arbeta med texterna på detta sätt har jag kunnat komma åt vad som låg bakom det slutgiltiga beslutet för USA att invadera Irak.

Eftersom jag har sökt efter argument utifrån fyra olika perspektiv har jag begränsat undersökningen till den teoretiska ram jag har skapat. Således har jag inte funnit argument i alla texter som har fallit innanför ramarna för den teoretiska ansatsen, vilket också förklarar varför allt material inte kom med i analysen. Dock finns alla texter med i källförteckningen, för att visa på systematiseringen.

Det finns risker med att göra en idéanalys utan att i förväg ha tänkbara svarsalternativ till problemformuleringen. Resultatet kan bli för beroende av det empiriska materialet och man kan stirra sig blind på vad som finns med, och inte vad som saknas i texterna (Esaiasson m.fl. 2007:246).

Detta öppna förhållningssätt som en idéanalys förutsätter, innebär att det är lätt att lämna huvudspåret som uppsatsen behandlar och man börjar analysera saker som inte är av relevans för densamma. För att motverka detta har jag delat in två av teorierna (suveränitet och intervention) i egna kapitel i analysavsnittet. Däremot har jag valt att förena naturrätt och mänskliga rättigheter under en gemensam rubrik i analysen. Detta, eftersom det mänskliga rättighetsbegreppet springer ur naturrätten, kan det i analysen bli många upprepningar att läsa i fall dessa två har analyserats i separata kapitel. De tre analyskapitlen har sedan sammanställs som en enhet i slutsatsavsnittet för att på så sätt svara på frågeställningarna (Esaiasson m.fl. 2007:245). För övrigt, att alla fyra teorier redovisades separat under teoriavsnittet var ändå av vikt mot bakgrund av det historiska perspektivet.

3.3 Empiriskt material

Det material som legat till grund för denna undersökning är primärkällor, det vill säga, texter hämtade och sanktionerade från och av Vita Huset, under George W Bushs första mandatperiod. Det insamlade materialet blev 48 stycken till sitt antal, och är officiella texter i

form av olika offentliga tal och skapade för olika forum, levererade av President Bush. De har alla samma syfte och gemensamma nämnare, nämligen, att adressera Irak-frågan, och att visa på Bush-administrationens trytande tålamod inför Saddam Husseins ovilja till att följa de otaliga FN-resolutioner som producerats alltsedan 1990-talet. Texterna är jämnt fördelade under den nedan angivna tiden för undersökningen.

I materialet, nämns vid ett flertal tillfällen (bland annat under rubriken bakgrund) resolution 1441 från FN:s säkerhetsråd. Denna resolution har ingen annan roll för undersökningen än av det informerande slaget.

3.3.1 Insamling

Det empiriska materialet insamlades från en webbsida vid namn *The American Presidency Project* (<http://www.presidency.ucsb.edu/>), vilken är ett digitalt bibliotek där man har lagrat den omfattande samlingen av material från olika president-administrationer ända sedan 1789.

Kriterierna för insamlingen av materialet bestod av vad President Bush har uttalat sig om i fallet Irak och Saddam Hussein. Avgränsningen, det vill säga, den logiska starten och avslutet i tiden för undersökningen var ett annat kriterium. Samt, det sista kriteriet - det fick enkom vara President Bushs uttalanden sanktionerat av Vita Huset som skulle ligga till grund för analysen. Detta för att förhindra att andra argument som inte hade någon relevans för uppsatsen skulle leta sig in, men även för vetenskaplighetens skull, att undersökningen skulle bli så transparent som möjligt.

3.3.2 Avgränsning

Då undersökningsområdet och frågeställningen är så bred och generell har avgränsningen varit av största vikt, dels för materialinsamlingen, men speciellt för uppsatsens transparens och disposition. Vid en så omfattande källa av material riskerar man annars att drunkna i ett hav av information.

Jag har valt att begränsa tiden för undersökningsmaterialet till mellan november 2002 och den 20 mars 2003.

Den 8 november, 2002, röstade FN:s säkerhetsråd enhälligt fram resolution 1441 i vilken man erbjöd Irak och Saddam Hussein en chans att följa och samarbeta med FN och dess vapeninspektörer i syfte att nedrusta. President George W Bush och hans administration satte mycket hopp till denna resolution mot bakgrund av USA:s krig mot terror.

Således ter sig november 2002 som ett logiskt startdatum för materialinsamlingen.

Bushadministrationen uttryckte också misstankar om att Saddam Hussein och Irak under en längre tid hade erbjudit en tillflyktsort för terrorister i sin bakgård, handlingar som

USA uttryckligen inte längre kunde tolerera. Denna misstanke kom som den sista droppe vilken får bägaren att rinna över. Detta, tillsammans med de otaliga FN-resolutioner (de syftade till Iraks nedrustning) sedan början av 1990-talet, som Saddam Hussein inte heller honorerade, visade sig, bland annat, bli de bidragande orsaker till att USA till slut fattade beslut om invasion.

Det blir således naturligt att begränsa tiden för undersökningen till mars 2003 då USA invaderade Irak, eftersom jag ville undersöka hur invasionen rättfärdigades.

4. Analys

I uppsatsens analys kommer jag att analysera materialet utifrån de fyra teoretiska ansatserna: suveränitet; naturrätt; mänskliga rättigheter; och intervention. Dock har jag valt, som tidigare nämnts, att förena naturrätt och mänskliga rättigheter i analysen, eftersom mänskliga rättigheter springer ur det naturrättsliga begreppet. Det här finner sin förklaring i att i de allra flesta fall under genomgången av det empiriska materialet visade det sig att där det ena naturrättsliga begreppet påträffades så fann jag allt som oftast det andra människorättsliga. Detta har inte utgjort någon risk för att argument av betydande karaktär har undkommit det roster som använts. På detta sätt slipper läsaren få läsa två snarlika kapitel två gånger i konsekutiv ordning. Således blir det tre analyskapitel

Jag har även valt denna form av kapitelindelningar för att jag, på ett systematiskt sätt, ska ha möjlighet att penetrera och komma under ytan på de av Vita Huset sanktionerade texter som publicerats. Dessutom så bidrar denna systematik till att hålla fokus på den övergripande teoretiska och den empiriska frågeställningen i analysen.

Förekomsten av direkta engelska citat, har jag valt föra in på de ställen där jag har ansett att en svensk översättning skulle leda till att budskapet i texterna försvinner eller förlorar den kraft de besitter på originalspråket. På andra ställen där jag har valt att översätta till svenska genom omskrivningar, har budskapet varit mer av en informativ eller upprepande karaktär.

4.1 Vad säger man om suveränitet?

I den första artikeln daterad den sjunde november, 2002, (dagen innan FN tar beslut om resolution 1441, i syfte att avväpna Saddam Hussein och hans Irak) blir President George W Bush utfrågad av ett antal journalister som ställer frågor kring en eventuell invasion av Irak. Som nämndes tidigare i kapitlet om suveränitet förutsätter det Westfaliska systemet en stats okränkbara territorialgränser, samt den suveräna statens rätt till absolut självbestämmande. Här menar Bodin att den högst ansvarige, den suveräne och i det här fallet George W Bush ska lyda under den högsta av lagar, nämligen den gudomliga naturretten (Heywood 2001:90–91). Thomas Hobbes menar att densamme har fått ett bemyndigande av folket och det är hans skyldighet att se till sitt folks säkerhet på eget territorium (Hobbes 2004:160).

På frågor som ställs i fall President Bush har ett oundvikligt krig framför sig, vilket i sig innebär att USA skulle kränka Iraks suveränitet, fokuserar Bush bara på hur farlig

Saddam Hussein är för världen och dess säkerhet. Bush talar enkom i termer av att avvärja honom för fredens skull, och att USA inte har för avsikt att erövra (Text 1 Vita Huset).

Bush talar ingenting om de risker man eventuellt skulle skapa genom en invasion, däremot säger Bush att USA har en skyldighet att gå i bräschen och leda för att bidra till en tryggare och säkrare värld. I det fall Saddam Hussein inte vill nedrusta, uttrycker Bush tydligt att man kommer att se till att så blir fallet. Hobbes och Bodins synsätt lyser här igenom med Bushs ordval i form av "We have an obligation to lead" (Ibid.), samt att se till det Irakiska folkets intressen att inte behöva utsättas för "torture and murder" (Ibid.).

Vidare, i ett tal från den 8 november, 2002, dagen efter då FN:s säkerhetsråd har enhälligt röstat fram resolution 1441, kan man ana en tuffare ton hos Bush. Det tycks som Bushadministrationen upplever att de har fått ett slags "mandat" för sin sak genom resolution 1441. USA tänker bara förhålla sig till huruvida Saddam Hussein bemöter de krav FN:s säkerhetsråd har ställt på honom. USA ska föra en dialog, säger Bush, med Säkerhetsrådet om huruvida Irak bryter mot resolutionen eller inte, dock inte på bekostnad av USA:s frihet att på eget bevåg skydda sina intressen och land (Text 2 Vita Huset).

Detta kan relateras till de Vitorias läror om den ansvariges skyldighet att söka råd hos auktoriserade och kunniga källor och att inte agera på egen hand, detta för att tillse att man efterlever den rättighet alla folk har rätt att åtnjuta, nämligen naturrätten, vilken suveränitetsbegreppet springer ur. De Vitoria anser att den suveräne åläggs detta ansvar och det syftar främst till att skydda folket (de Vitoria 1991:235–237). Detta kan alltså likställas med Bushs val att gå till FN:s säkerhetsråd, till vilka man för en relativt hård retorik med för att yrka på det ansvar detta internationella organ har gentemot världen.

Bush fortsätter med att förklara att man söker världens support, och om Irak inte möter Säkerhetsrådets krav kommer man att agera för hela världens skull. Man förväntar sig och utgår ifrån att Hussein ska lyda FN (Ibid.)

I ett transkript av ett radiotal från den 7 december, 2002, kan man av Bush läsa "Americans seek peace in the world. War is the last option for confronting threats /.../ America will confront gathering dangers early. By showing our resolve today, we are building a future of peace" (Text 6 Vita Huset). Samt i en text från den 28 januari uttrycker President Bush väldigt tydligt USA:s ståndpunkt genom följande citat "Some have said we must not act until the threat is imminent. Since when have terrorists and tyrants announced their intentions, politely putting us on notice before they strike?" (Text 14 Vita Huset). Här kan man tydligt se undertoner som går att finna i Michael Walzers bok, *Just and unjust wars*

(2006), där han talar om anticipatoriska krig vilken kan ses som en lösning på det nära förestående terrorhot Bush beskriver i citatet ovan.

Argument kring anticipatoriska attacker förekommer ofta i texterna, exempelvis i en text från den 26 februari, 2003: "But the best way to secure the homeland is to find killers before they kill us and bring them to justice" (Text 30 Vita Huset). Här argumenterar alltså Bush för att USA bör förekomma fiendens eventuella attacker (Walzer 1977:81).

Dock, finns det en inneboende fara med att agera i förebyggande syften eftersom man riskerar att underminera de lagar och överenskommelser som internationell folkrätt syftar till (Aggestam 2001:17). Det kan tänkas att det är mot bakgrund av detta som USA söker mandat från FN:s säkerhetsråd för att motverka en negativ framtoning av USA som en översittarstat.

I Evans och Sahnouns rapport som nämns i Aggestams bok (*O*)*rättfärdiga krig* (2004) lyfter man fram vikten av det internationella samfundets skyldighet att se till en stats medborgares väl och ve i det fall de lider under den egna suveränens händer (Aggestam 2001:15). Detta överensstämmer väl med Bushs uttalanden som "Should they choose, if force is necessary, to behave in a way that endangers the lives of their own citizens, /.../ there will be a consequence. They will be held to account." (Text 1 Vita Huset). En annan text lyder: "America views the Iraqi people as human beings who have suffered long enough under this tyrant. /.../ the United States is committed to helping them build a better future. If conflict occurs, we'll bring Iraq /.../ most importantly, freedom." (Text 21 Vita Huset). Läser man mellan raderna blir det tydligt att USA inte har några problem att kränka den Irakiska suveräniteten genom att de har för avsikt att med alla medel skydda den Irakiska befolkningen. Dock uttrycks det aldrig explicit att man har så för avsikt, det får som sagt läsas mellan raderna. Det är också tydligt hur de naturrättsliga mänskliga rättigheterna överordnas suveränitetsprincipen i detta fall (Heywood 1991:96).

Den oundvikliga spänningen mellan suveränitetsbegreppet och naturrätten ser vi i Bushs antaganden om det Irakiska folkets chans till befrielse från en tyrann som han uttrycker den 6 februari, 2003, "And we can give the Iraqi people their chance to live in freedom and choose their own government" (Text 17 Vita Huset).

I det här citatet, kan man tolka, om man ser till den ovan nämnda spänningen, att USA inte tror på människornas rätt att bestämma på egen hand på vilket sätt de ska bli styrda på. Man stöder sig istället på att förbrytelser mot de mänskliga rättigheterna är ett argument för intervention. Genom att Bush fokuserar på att USA vill ge det Irakiska folket sin frihet och rätt att välja sin ledare, gör han en poäng av att det inte förhåller sig så idag. På detta sätt försöker Bush rättfärdiga den USA-ledda interventionen i Irak (Walzer 1977:53–54).

4.2 Vad säger man om naturrätt och mänskliga rättigheter?

Det tycks förefalla sig så att i George W Bushs argumentationer så stödjer sig de två begreppen mot varandra. Som vi kommer att se så förekommer de tydliga naturrättsliga riktningarna i George W Bushs retorik för att på så sätt konstruera en säker grundval för de mänskliga rättigheter han förespråkar i sin kampanj inför det Amerikanska folket och världen - med avsikten att få Irak att nedrusta.

Eller, beroende på vilket perspektiv man applicerar när man ska se på USA:s agerande i och med Irak. Det vill säga, det kan tyckas att USA har sökt att fokusera på argument för en invasion mot bakgrund av och i egenskap av ett slags världens väktare för de mänskliga rättigheterna. Oavsett dimhöljda syften går intervention och mänskliga rättigheter hand i hand.

I en text från den 7 november, 2002, får President Bush bland annat två frågor som står ut. Den ena ifrågasätter den gängse uppfattning som finns angående Bushs jakt på Saddam Hussein oavsett följder, och den andra frågan handlar om huruvida Bush verkligen bryr sig om det Irakiska folket och om det är så att han invaderar under falsk flagg för att Irak är ett strategiskt intresse, det vill säga, ett land med mycket olja.

Bush svarar att han har en djup önskan för fred, och att det Irakiska folket ska få leva i fred och frihet. Bush väljer att framhålla och presentera Irak som ett land som mördar och torterar sina medborgare i syfte att hålla dem kuvade för att på så sätt se till att hålla en diktator kvar i sin position (Text 1 Vita Huset). Han adresserar inte frågan om invasion på falska grunder.

På en annan plats i samma text lyfter Bush fram hur viktigt det är för världen och USA att man försöker avsätta Hussein bland annat för att han har använt kemiska vapen mot sitt eget folk när han stötte på patrull på hemmaplan (Ibid.).

De punkter Bush väljer att presentera överensstämmer med den bild Brown presenterar om de mänskliga rättigheterna, både vad gäller den kontraktsteoretiska aspekten, men även den universella moraliska aspekten av mänskliga rättigheter. Problemet, enligt Brown, är att det Irakiska folket tillhör en stat som inte är rättssäker, således kan de inte åtnjuta de individuella rättigheter som följer som ett resultat av ett medborgarskap i en sådan stat.

Däremot innefattar det naturrättsliga begreppet mänskliga rättigheter som inte behöver en stat för att existera, men här finns också ett uppenbart problem, nämligen,

avsaknaden av en upprätthållande mekanism, såsom ett samhällsligt system, eller en stat om du vill. Det är där President Bush kommer in genom sina ovan nämnda resonemang, genom att förespråka rätten till ett värdigt mänskligt liv i frihet för folket i Irak, och att man har för avsikt att vara den aktör som ska leverera det (Brown 2002:118).

Bush fortsätter i samma naturrättsliga ton i en text från den 22 januari, 2003. Här menar han att USA även kommer att leverera konsekvenser för det Irakiska folket – om USA blir tvungna att agera med våld – vilket innebär frihet, frihet från mord, frihet från förtryck, frihet från tortyr, samt en frihet att komma till insikt om deras av Gud givna talanger (Text 12 Vita Huset).

President Bush fortsätter på samma sätt i en text från den 28 januari, 2003. Här räknar han upp några av de tortyrmetoder Irak använder på sina medborgare: håller syra på huden; våldtäkter; elektriska chocker, samt; lemlästningar med hjälp av elektriska borrar.

Vidare, informerar Bush att USA kommer att tillse att det Irakiska folket får mat och mediciner, men framförallt, frihet. Bush fortsätter med att förklara hur stark USA är som nation, samt hur ärbara de är när man använder sig av sin styrka. Bush hävdar även att i USA:s maktutövning har man aldrig för avsikt att erövra. Man intar även en självuppoffrande ställning för att skapa frihet för främmande folk.

Bush knyter ihop säcken i denna text med att konstatera att Amerikaner är ett fritt folk, och att denna frihet har varje människa rätt till. Den frihet man värderar för är inte USA:s gåva till världen, den är enligt Bush, Guds gåva till mänskligheten (Text 14 Vita Huset), för övrigt är denna ståndpunkt ständigt återkommande i texter från och med 28 januari, 2003. Det kan här tyckas att Bush framställer USA som en slags gudomlig jordisk ställföreträdare, eftersom han talar i termer av USA och gudagåvor i samma meningar.

Vidare blir det än mer tydligt att Bush förespråkar en tydlig religiös, samt en liberal värdegrund när han talar i termer av mänskliga rättigheter och folks frihet, nedan följer ett exempel: ”In this country /.../ people believe that everybody has got worth, everybody counts, that everybody is equal in the eyes of the Almighty. So the issue is not only peace, the issue is freedom and liberty” (Text 20 Vita Huset).

Här ser man att den amerikanska administrationen under George W Bush agerar i enlighet med John Rawls teorier om mänskliga rättigheter. Det vill säga (i alla fall på pappret) att USA inte har för avsikt att driva igenom sin utrikespolitik med hjälp av en väpnad konflikt, eftersom Bushadministrationen oftast förespråkar liberala och humanitära orsaker till en eventuell invasion. Den enda ursäkten och förklaring som kan ligga till grund

för krig är självförsvaret, samt i väldigt extrema fall, när man vill värna om de mänskliga rättigheterna, vilket Bush, liksom ovan, också förordar (Rawls 2001:96).

Bushs Irakpolitik korrelerar också med Rawls teorier kring mänskliga rättigheter i laglösa stater. Huruvida Irak är en laglös stat är inte något den här uppsatsen behandlar, dessutom beror det också på vilket perspektiv man applicerar. Man kan ändå utgå ifrån att Irak, genom diverse rapporter och vittnesmål, har haft problem att se till sitt folks bästa, således kan man anta att det finns element av laglöshet. Enligt Rawls kommer ingen undan den moraliska kraft de mänskliga rättigheterna bär. De är universellt bindande för alla folk och stater, så även de laglösa. I det fall en laglös stat inte respekterar de mänskliga rättigheterna kan det internationella samfundet fördöma den, utsätta den för sanktioner och till och med att intervensera (Rawls 2001:97-98). Det kan antas att det är denna press Bush söker få till stånd genom att gå till FN för att söka mandat till handling, och allmänt föra ett resonemang kring det hot Saddam Hussein utgör mot USA, men även mot resten av världen.

Om vi ser till det av Bushs naturrettliga argument kan det bli problematiskt enligt Hugo Grotius eftersom denne anser att användandet av naturrätten som en slags regelbok och moralisk kompass inte kan baseras på ett historiskt och enskilt system som gäller för alla människor. Således kan man anta att en utrikespolitik som delvis grundas på en kristen troslära är att uppfattas som exkluderande (ibland även inkluderande mot ett folks vilja) och inflammatorisk.

Grotius menar att en naturrätt bör uppfattas som giltigt universellt moraliskt, och är något som gäller för människan som art i naturtillståndet. Något som alla människor, oavsett bakgrund och historia, drivs av är självbevarelsedriften. Grotius jämför denna drift som rätten till självförsvaret. Således har människan en universell rättighet att skydda sig mot hot och försvara det som är sitt (Brown Nardin Rengger 2001:313-15). Dock är denna rättighet inte att uppfatta som att man har befogenheten till att initiera en väpnad konflikt på grunder av kristna moraliska värderingar, något som Bush återkommande argumenterar för i detta fall.

En annan som också skulle ställa sig kritisk till Bush antaganden om rättfärdiga krig vilka baseras på doktrinen om mänskliga rättigheter, är den tidigare nämnda Charles R Beitz. Han menar främst att för att de mänskliga rättigheterna ska gälla som en "rättighet", måste de också vara praktiskt genomförbara, och för att detta ska vara möjligt måste det också finnas en gemensam värdegrund, sociala underlag, samt kulturella och institutionella förutsättningar. Och för att dessa rättigheter ska uppfattas som en rättighet är det också en nödvändighet att det finns en permanent aktör som alltid har mandat att driva igenom dessa.

Applicerar man detta perspektiv på Bushs planer för Irak och dess folk, kan USA:s handlingsplan kanske diskuteras när man utgår från President Bushs antaganden om Irak, dess ledare och landets status i sin helhet. Detta eftersom mänskligheten har för få gemensamma nämnare, i och med dess historiska och sociala skillnader. Kort, menar författaren att det finns risker vid intervention på basis av brott mot de mänskliga rättigheterna, att man intervenerar på grunder och värden som inte delas av de båda länderna (Beitz 2009:3-5).

De mänskliga rättigheterna och naturrätten verkar vara de viktigaste begreppen för Bush-administrationen. De mänskliga rättigheternas ställning i världspolitiken som ett universellt rättesnöre är de man säger sig basera interventionen eller attacken mot Irak på. Däremot saknas argument baserat på röster direkt ur Irak. Man har valt att tala i det Irakiska folket ställe, och antar att de vill ha samma slags frihet som finns i USA.

4.3 Vad säger man om intervention?

George W Bushs retorik är transparent vad gäller USA:s värdegrunder. Man för en tydlig liberal utrikespolitik som man aldrig viker ifrån. Ett av de uppdrag USA har tagit på sig är att befria förtryckta folk från sina plågoandar. Detta får ofta ske mot alla odds, och till vilket pris som helst. President Bush säger att man bland annat gör detta för att skydda sin egen befolkning från hot utifrån, och i samma slag ska man alltså befria och beskydda andra som kan behöva det. Dock, finns ett problem med USA:s utrikespolitik, vilket kan bidra till att man urholkar den internationella folkrätten, nämligen, när de agerar utanför internationella överenskommelser.

I vad som framgår av analysen är en del av syftet med USA:s invasion i Irak att se till internationell fred och säkerhet (enligt UN Chapter vii). Vad gäller mänskliga rättigheter i laglösa stater anser Rawls att oavsett vilket statsskick det än talas om så kommer ingen undan den moraliska kraft rättigheterna bär. De är bindande för alla samhällen och folk, inklusive laglösa stater. Om en laglös stat ej efterlever de mänskliga rättigheterna ska den fördömas och göras till föremål för kraftiga sanktioner, till och med, interventioner.

I en text från den 7 november, 2002, talar Bush aldrig i direkta termer av, och adresserar inte begreppet intervention. I bred mening, dimhöljer Bush det begreppet och talar snarare i termer av insatser för världen och folket. Följande är ett exempel, "I hope we don't have a war. I hope this can be done peacefully. It's up to Saddam Hussein, however, to make that choice" (Text 1 Vita Huset). Här är en annan version av samma budskap "Saddam

Hussein, the choice is his to make as to whether or not the Iraqi situation is resolved peacefully” (Text 7 Vita Huset).

Det blir tydligt att Bush vill flytta fokus från sig och sin administration till Saddam Hussein och dennes val huruvida det blir en intervenering eller inte, det vill säga, väpnad konflikt. Återkommande fortsätter Bush att säga ”But if he’s not going to disarm, we’ll disarm him, in order to make the world a more peaceful place” (Text 1 Vita Huset). Utifrån dessa texter råder det inga frågetecken huruvida USA kommer att intervensera om Irak inte möter FN:s krav, det uttrycks implicit genom att överföra ansvaret på Irak. Bush fortsätter framåt med samma budskap, men det levereras i olika förpackningar. Allteftersom tiden går blir tonen klarare. I en text från den 22 januari, 2003 uttrycker Bush på ett tydligt sätt att om Saddam Hussein inte nedrustar, kommer USA med assistans av sina vänner att avvärja densamma (Text 12 Vita Huset). Här följer ett annat explicit exempel ”Should we be forced /.../ the mission will be complete disarmament, which will mean regime change” (Text 31 Vita Huset). En annan lyder ”he will be disarmed by force” (Text 37 Vita Huset).

Försöker man tränga sig in genom texterna för att se vad drivkraften är, blir den ideologi som driver Bush-administrationen tydlig. Bilden de har av Irak är den av en despotisk, omänsklig och mörk stat, vilken utgör ett säkerhetshot mot USA och övriga världen eftersom man tror att Irak sitter på eller försöker framställa massförstörelsevapen.

Dessa argument korrelerar väl med de Vitorias teorier kring rättfärdiga krig. Det Bush hävdar man har gjort ända sedan det första Irakkriget 1991, är att man har provat alla vägar och vädjat till Saddam Hussein för att få honom att nedrusta, vilket han också gick med på 1992 (Text 12, 14 och 28 Vita Huset). Nu anser man att måttet börjar bli rågat och ett beslut måste tas på hur man kan få Saddam Hussein avlägsnad (de Vitoria 1991:326). På det bygger man sedan vidare på de argument som underbygger den eventuella invasionen. Ska USA gå in i en annan stat, så kommer det också att vara för att rädda ett folk undan en diktator, och i samma slag gör man världen till en säkrare plats.

Det finns dock problem med denna föreställning. Om vi applicerar Rawls icke-ideala teori där den laglösa staten ingår, vilken begår övergrepp på sin befolkning, på Bushs framställning av Irak, och ställer den mot Rawls ideala teori, där det råder ordning och samförstånd, blir det än mer påtagligt hur komplicerad frågan om intervention i stater som inte respekterar de mänskliga rättigheterna är (Rawls 2001:107). Här talar Rawls om dennes grundfilosofi vilken behandlar frågan om hur man finner så kallade övergångsställen för laglösa stater att bli laglydiga samhällen som accepterar och följer folkrätten (Rawls 2001:108).

Utgår vi härifrån att USA har att göra med en laglös stat, det vill säga Irak, kan vi genom analysen av texterna också tyda att man vill skapa förutsättningar och ge Irak chans till att styra sitt eget öde, i form av nedrustning. Det skulle Irak göra om de väljer att gå med i den rationella och laglydiga världsordningen USA förespråkar. Genom att sätta press på, och med assistans av USA:s vänner, i formen av en koalition, kan man anta att USA hoppas att Irak ska finna sitt övergångsställe och börja samarbeta. Eftersom man har allt att vinna på det, till exempel i form av handel. Sanktioner är alltför kostsamt för en stat att dra på sig. Med små steg kan alltså en laglös stat röra sig mot att så småningom bli omvända och börja efterleva de välordnade och anständiga staternas värderingar om folkens rätt. Det kan antas att detta är ett av USA:s syften (Rawls 2001:112).

Jag nämnde i föregående kapitel om mänskliga rättigheter, vilket anknyter till Rawls teorier om att ingen individ i en liberal konstitutionell demokratisk regim, kan tolerera laglösa stater. Eftersom dessa laglösa stater är farliga och aggressiva, hävdar Rawls att alla folk blir tryggare och kan leva i högre säkerhet, även om man tvingar dem till förändring (Rawls 2001:97–98). I texterna är det tydligt att USA till viss del anammat detta perspektiv.

Detta är en mer stringent väg än den förra som presenterades. Fungerar det inte med att locka en stat till att respektera de mänskliga rättigheterna och leva innanför gränsen för folkrätten, kan man alltså enligt Rawls skruva upp volymen och använda sig av tvingande åtgärder. Som sagt korresponderar USA:s handlingsplan väl med denna teori. Man ser sig som ett anständigt folk som står på en solid moralisk värdegrund, och ställer upp för världens utsatta individer, grupper eller folk, även om det innebär att man måste ta till vapen och invadera.

Om detta, intygar även Walzers teorier kring rättfärdiga krig. Han anser att tvång från främmande makter är rättfärdiga i det fall ett folk inte givits möjligheten till att välja det sätt som ska styra dem (Walzer 2006:54). Walzer förespråkar att staters suveränitet och dess okränkbara territoriala gränser är viktiga, men med ett stort undantag, nämligen ”vid extrema och nödvändiga omständigheter”

Det vill säga, när det sker brott mot mänskliga rättigheter innanför en stats territorialgräns. Walzer anser att detta argument för intervention banar väg för konflikter som *inte syftar* till självförsvar (Walzer 2006:90–91).

Denna teori styrker Bushs handlingar och argument för invasion i Irak, utom på en punkt, nämligen, samtidigt som man hävdar att USA ska befria det Irakiska folket från en tyrann, argumenterar man också för antecipatoriska attacker som *syftar* till självförsvar.

Här följer ett exempel från en text daterad den 29 januari, 2003. ”The battlefield is

here. And therefore, we must address threats today as they gather, before they become acute” (Text 15 Vita Huset). Samt, förklarar Bush hur USA förändrades efter 11 september, 2001. Den upplevda verkligheten för Amerikaner är nu att USA har beteckningen av ett slagfält (Text 22 Vita Huset). Problematiken här att det finns två sidor av samma mynt, om man ser till vad Bush beskriver. Å ena sidan anser man att rätten till självförsvar finns och är giltig eftersom USA anser att de är under attack och befinner sig i ett krig, således anser USA att man har man rätten att invadera. Detta argument vilar på FN-stadgan, och undantaget till det allmänna våldsförbudet, det vill säga, nödvärnsrätt vid väpnat angrepp (Aggestam 2001:16).

Å andra sidan vill man invadera samma stat - som man också anser härbärgera al Qaeda-terrorister (Text 17 Vita Huset) – på grunder för att befria ett förtryckt folk från en tyrann.

Det finns dock, enligt Rawls - om ett rättfärdigt krig är ett faktum – inskränkningar i hur krigsföringen ska ske. Det viktigaste målet behandlar hur ett rättfärdigt krig ska leda till en varaktig fred mellan folken (Rawls 2001:113–115). Detta styrks även av de Vitoria, det vill säga, att den som initierar till krig, har till uppgift att göra allt för att skapa och säkerställa fred, eftersom meningen med krig, enligt de Vitoria, är fred (de Vitoria 1991:304–305). Man får veta väldigt lite om freden. I texterna står det att frihet ska komma, men man får veta väldigt lite om när och hur den ska komma.

Påståendet om en rättfärdigad invasion står dock i kontrast mot Mills argument, vilken anser att stater ska ses som fria och självbestämmande enheter, även om det råder inhemska oklarheter vad gäller dess politiska institutioner. Detta är avgörande för en stats möjlighet att skapa ordning ur ett internt kaos. Mills menar att en legitim (för den egna befolkningen), inhemsk och varaktig frihet kan enkom skapas om den kommer på folkets begäran och initiativ (Walzer 2006:87).

Bush menar att den framtid som det Irakiska folket väljer på egen hand är bättre än den mardrömslika värld Saddam Hussein har dikterat för dem (Text 29 Vita Huset). Bush fortsätter och förklarar att USA inte har någon som helst avsikt att lägga sig i en ny regeringsbildning i Irak. Återigen lyfter han fram det Irakiska folket, och deras rättighet att välja sin regering (Text 29 Vita Huset). I teorin låter detta som något hedervärt, rättfärdigt och genomförbart. Men det kan visa sig att det kan uppstå praktiska problem när man ska omsätta detta till handling och implementera det USA har föresatt sig att göra.

Om man tolkar och applicerar Mills teori på planerna USA har för Irak kan det bli problematiskt. En övergång bör ske över lång tid, för att på så sätt implementera de liberala värdegrunder som en demokrati vilar på. Det är tidsaspekten. Mills menar även att

interventioner riskerar att fallera när de ska skänka frihet åt ett folk eller stat på den enkla grunden att inhemsk frihet i politiska system har störst chans att lyckas om den skapas av dess medborgare, och inte av externa statsmakter (Walzer 2006:88). Detta kan utgöra ett problem vad gäller USA:s planer för Iraks befolkning. Man riskerar att stälpa istället för att hjälpa.

De eventuella problem som kan uppstå tas inte upp i de officiella texterna. Det är förståeligt utifrån att USA vill ha stöd för de metoder de har tänkt använda. Men genom att strunta i den här effekten av vilka följder en intervention kan få, blir inte argumenten för intervention fullständiga.

5. Resultat och diskussion

De teoretiska perspektiven som legat till grund för den här uppsatsen var suveränitet och mänskliga rättigheter. Förhållandet dem emellan visar sig vara både komplicerat och mångbottnat. Jag ville ur ett teoretiskt perspektiv utröna vilka skäl eller argument som kan rättfärdiga interventioner, både i förhållande till suveränitetsprincipen och de mänskliga rättigheterna.

Efter närmare granskning av texterna har det visat sig att suveränitetsprincipen fortfarande är, trots konkurrerande principer, aktuell och en viktig aspekt i dagens internationella politiska system. Dock, finns det spänningar mellan å ena sidan, staters okränkbarhet, och å andra sidan, de mänskliga rättigheterna. Människors grundläggande rättigheter kan därför vara överordnat statens rätt att sköta sina egna affärer. Att använda mänskliga rättigheter som argument för intervention kan vara vanskligt, eftersom de inte kan garantera att den humanitära situationen blir bättre, vilket är initiativtagarens ansvar.

Suveränitetsprincipen handlar också om rätten till självförsvar. Om man ser en fara för sitt eget territorium kan även det vara ett skäl till att intervensera. Detta visar på det paradoxala i att använda suveränitetsprincipen som argument för intervention. I syfte att skydda din egen suveränitet kan du alltså anse dig ha rätt att kränka någon annans.

För att få en bild av hur och om dessa begrepp är närvarande i den internationella politiken, valde jag att applicera de teoretiska perspektiven på en av de mest omtalade interventionerna på senare tid. Analysen visade att suveränitet och mänskliga rättigheter i allra högsta grad är levande begrepp och idéer i dagens internationella politiska klimat.

Det är tydligt i den amerikanska retoriken att man sätter det irakiska folkets rättigheter före den irakiska statens suveränitet. Utgångspunkten för USA är att Saddam Hussein är en despotisk ledare som utgör ett stort hot mot dels sitt eget lands befolkning, men också mot världen som helhet, för att inte tala om USA. Amerikas suveränitet och rätt att försvara sig är alltså något som inte får kränkas eftersom det amerikanska idealet utmålas som det enda rättfärdiga.

Dessutom rättfärdigar USA sina planer i Irak med att säga att de har stöd i form av multilaterala koalitioner, vilket även ökar legitimiteten för USA:s initiativ. Således anser man sig ha internationellt mandat för att genomföra Operation Iraqi Freedom.

Bush talar ofta om det irakiska folkets perspektiv. Han använder deras umbäranden under Saddam Hussein som ett oundvikligt skäl till att göra något åt situationen. Dock, är det irakiska folket ingen aktiv aktör i argumentationen. Avsaknaden av det irakiska folkets röst i

texterna kan tolkas som att den amerikanska administrationen anser sig kunna tala för dem och bestämma vad folket behöver. Det talas om att folket i Irak måste få välja sitt eget styre, men det talas inte om huruvida de får välja om Operation Iraqi Freedom ska ske eller inte.

De kulturella skillnader som kan göra att den amerikanska definitionen av rättvisa och frihet inte är gångbar i Irak förbises i den amerikanska argumentationen. Jag tolkar det som att man inte ser samma problem med detta som Grotius, vilken anser att det måste finnas en gemensam historia och kultur för att genom intervention tvinga fram respekt för de mänskliga rättigheterna. I relation till detta ser jag också tydligt att Bush-administrationen inte handlar enligt Mills resonemang kring ett folks rättighet att själva få göra revolution mot förtrycket och vinna frihet på detta sätt. Mills anser nämligen att frihetsskapande interventioner riskerar att misslyckas om de inte är produkten av den inhemska befolkningen, i detta fall kom friheten till att bli genom USA:s insatser.

Sammantaget kan man se att USA använder de mänskliga rättigheterna som sitt främsta argument för Operation Iraqi Freedom. Värt att ta med sig i detta sammanhang är det som Robert Kagan säger om hur den tvingande diplomatin som USA utför i de mänskliga rättigheternas namn, i själva verket kan bidra till att folkrätten urholkas.

De argument för att inleda Operation Iraqi Freedom som kommit fram i denna undersökning är självklart avhängiga mitt val av teoretiska perspektiv. Slutsatserna hade kunnat se annorlunda ut om fokus legat på andra aspekter av den internationella politiken. Men att dessa perspektiv är viktiga råder det ingen tvekan om då argument relaterade till dem gång på gång återfinns i texterna. Dessutom var det dessa perspektiv som var mest fruktbara i relation till uppsatsens syfte och dess frågeställningar.

I en av de texter som utgjort det empiriska materialet, såg vi hur President Bush fick en fråga om huruvida Iraks oljetillgångar hade något med Operationen att göra. Eftersom han inte svarade på frågan har jag inom ramen för denna undersökning inte kunnat analysera om det var ett argument eller inte. Anledningen till det är att de faktiska uttalandena utgör det empiriska materialet.

Om man skulle utveckla undersökningen skulle det däremot vara att se hur värdefull de Irakiska oljetillgångarna kan ha varit för USA och deras agerande. Det skulle även vara intressant att jämföra argumentationen med hur situationen ser ut idag, för att se hur väl man lyckades med de syften man sade sig ha för Irak och dess folk.

Källförteckning

Tryckta källor

Aggestam, Karin, (2004): *(O)Rättfärdiga krig*, Studentlitteratur

Beitz, Charles R., (2009): *The idea of human rights*, Oxford University Press

Brown, Chris, (2002): *Sovereignty, Rights and Justice: International Political Theory Today*, Cambridge: Polity Press

Beckman, Ludvig, (2005): *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Santérus förlag

Brown Chris, Nardin Terry, Rengger Nicholas, (2002): *International Relations in Political Thought – Texts from the ancient Greeks to the First world war*, Cambridge University Press

Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik, Wängnerud Lena, (2007): *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts juridik

Heywood, Andrew, (2004): *Political theory, an introduction*, Palgrave MacMillan,

Hobbes, Thomas, (2004): *Leviathan*, Daidalos,

Pufendorf, Samuel, (2001): *Om de mänskliga och medborgerliga plikterna enligt naturreätten*, Ratioinstitutet

Rawls, John, (2001): *Folkens rätt: och åter till idén om offentligt förnuft*, Daidalos

Smith, Rhonda K. M., (2010): *Textbook on international human rights*, Oxford University Press

Vitoria, Francisco de, (1991): *Political Writings*, Cambridge University Press

Walzer, Chris, (2006): *Just and unjust wars*, Basic Books

Elektroniska källor

American Presidency Project, The

(<http://www.presidency.ucsb.edu/>)

FN

FN Säkerhetsråd resolution 1441 (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/682/26/PDF/N0268226.pdf?OpenElement>)

FN Stadga, kapitel 7

(<http://www.un.org/en/documents/charter/chapter7.shtml>)

Vita Huset

Text 1 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/11/20021107-2.html>)

Text 2 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/11/20021108-1.html>)

Text 3 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/11/20021113-10.html>)

Text 4 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/11/20021113-10.html>)

Text 5 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/12/20021207-1.html>)

Text 6 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/12/20021207.html>)

Text 7 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/12/20021231-1.html>)

Text 8 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030102-2.html>)

Text 9 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030106-6.html>)

Text 10 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030114-5.html>)

Text 11 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030116-6.html>)

Text 12 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030122-9.html>)

Text 13 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030123-1.html>)

Text 14 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20030128-23.html>)

Text 15 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/01/20330129-2.html>)

Text 16 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030205-1.html>)

Text 17 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030206-17.html>)

Text 18 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030207-3.html>)

Text 19 Vita Huset (kopia av ovan) (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030207-3.html>)

Text 20 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030210-10.html>)

Text 21 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030210-2.html>)

Text 22 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030210.html>)

Text 23 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030213-14.html>)

Text 24 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030220-1.html>)

Text 25 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030222-2.html>)

Text 26 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/02/20030224-11.html>)

Text 27 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030224-3.html>)

Text 28 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030225-3.html>)

Text 29 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030226-11.html>)

Text 30 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases//2003/02/20030226-4.html>)

Text 31 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030227-18.html>)

Text 32 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030301.html>)

Text 33 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030304-11.html>)

Text 34 Vita Huset (<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=80193&st=&st1=>)

Text 35 Vita Huset (<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=80195&st=&st1=>)

Text 36 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030307-10.html>)

Text 37 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030308-1.html>)

Text 38 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030316-3.html>)

Text 39 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030316-1.html>)

Text 40 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030316-2.html>)

Text 41 Vita Huset (<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=63713&st=&st1=>)

Text 42 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030317-7.html>)

Text 43 Vita Huset (<http://www.preidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=64947&st=&st1=>)

Text 44 Vita Huset ([http://www.presidency.uscb.edu/ws\(index.php?pid=63368&st=&st1=](http://www.presidency.uscb.edu/ws(index.php?pid=63368&st=&st1=))

Text 45 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/03/20030319-17.html>)

Text 46 Vita Huset (<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=61386>)

Text 47 Vita Huset (<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=62688&st=&st1=>)

Text 48 Vita Huset (<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/02/20030329.html>)